

Magánpraxis alapítása I.

Társasági formák

Egyre több orvos érzi annak fontosságát, hogy magánrendelést nyisson, de vajon melyik forma a legideálisabb, a legelőnyösebb az adott tevékenység végzéséhez? Ennek eldöntésében adhat segítséget cikkünk.

A fenntartó személye szerint Magyarországon egészségügyi szolgáltatás nyújtása történhet az állami (pl. költségvetési szervként üzemelő kórházak) vagy önkormányzati (pl. önkormányzati szakrendelők) intézményi rendszer keretében, illetve magán (egyházi, alapítványi, vállalkozói, stb.) tulajdonosi formában.

Jelen cikk tematikája szerint elsősorban az ún. magánpraxis jogi intézményét, ezen tevékenységi forma jogszabályi környezetét kívánja vázlatosan bemutatni. Erre tekintettel a jellemzően állami/önkormányzati intézményi foglalkoztatásra jellemző közszolgálati, kormányzati szolgálati és szolgálati jogviszonyt, illetve az egyházi személyként történő feladatellátást nem tárgyaljuk.

Főállásban vagy amellest?

Magánpraxis létesítése előtt mindenképp fontos tisztázni, hogy abban

az orvos ún. főállásban, vagy főállása mellett kívánt dolgozni. Ez utóbbi esetben a főállás ellátására vonatkozó szerződés tartalmazhat korlátozást a magánpraxis létesítésére.

Az egészségügyi szolgáltatás nyújtásában az adott személy szakképesítése és – a jellemzően ez alapján behatárolt – az általa ellátandó feladat kapcsán jellemzően kétféle jogalany között kell különbséget tennünk:

Az egészségügyi tevékenység lehetséges jogviszonyai

Magyarország területén egészségügyi tevékenység végzésére a hatályos jogszabály (Az egészségügyi tevékenység végzésének egyes kérdéseiről szóló 2003. évi LXXXIV. törvény) szerint – a fenntartó személytől függetlenül – az alábbi jogviszonyokban kerülhet sor:

- szabadfoglalkozás keretében (megbízás),
- egyéni egészségügyi vállalkozóként,
- társas vállalkozás tagjaként,
- közalkalmazotti jogviszonyban,
- munkaviszonyban,
- közszolgálati jogviszonyban, kormányzati szolgálati jogviszonyban,
- szolgálati jogviszonyban,
- egyházi személyként,
- önkéntes segítőként,
- egyéni cég tagjaként.

1. egészségügyi dolgozó: minden egészségügyi tevékenységet végző természetes személy,

aa) aki az általa ellátott egészségügyi tevékenység végzésére jogosító szakképesítéssel rendelkezik, vagy

ab) aki nem rendelkezik az aa) pont szerinti szakképesítéssel, de közreműködik a szakképesítéssel rendelkező egészségügyi dolgozók által ellátandó feladatokban.

Egészségügyi dolgozó ennek alapján pl. az adott területen szakképesítéssel rendelkező orvos, illetve a neki ebben segítséget nyújtó nővér.

2. egészségügyben dolgozó: az 1. pont hatálya alá nem tartozó, az egészségügyi szolgáltatóval a szolgáltató működőképességének, illetve az egészségügyi szolgáltatások üzemeltetésének biztosítása céljából munkavégzésre irányuló jogviszonyt létesítő személy.

Egészségügyben dolgozó ennek

alján pl. az adott magán orvosi rendelőben alkalmazottként dolgozó recepciós, titkárnő stb.

A szabadfoglalkozás

Az egészségügyi dolgozó bármely egészségügyi szolgáltatónál a szakmai kompetenciájába tartozó egészségügyi tevékenység ellátására megbízási szerződést köthet.

A szabadfoglalkozású jogviszony keretében működő egészségügyi dolgozó e tevékenységét az egészségügyi hatóság egészségügyi szolgáltatás nyújtására jogosító működési engedélye és a tevékenységével esetlegesen okozott károk megtérítését biztosító kötelező felelősségbiztosítási szerződés megkötése nélkül, az őt megbízó egészségügyi szolgáltató nevében végzi.

A szabadfoglalkozás keretében har-

madik személynek okozott kárért tehát ebben a jogviszonyban közvetlenül főszabályként a megbízó egészségügyi szolgáltató felel. A szabadfoglalkozású orvos és a megbízó közötti szerződésben kell rendezni a megbízással összefüggésben okozott kár megtérítésének (regresszáls) szabályait.

A szabadfoglalkozású egészségügyi tevékenység egyéni vállalkozóként is folytatható. A szabadfoglalkozásra jogosult egyéni vállalkozó egészségügyi szolgáltatóként nem működhet, és kizárólag személyesen, csak az egyéni vállalkozói tevékenységeként bejelentett egészségügyi tevékenységet végezheti, alkalmazottat, bedolgozót, segítő családtagot, tanulót nem foglalkoztathat, közreműködőt nem vehet igénybe, nem tarthat fenn telephelyet,

Szabadfoglalkozás - kinek lehet előnyös?

Kinek lehet előnyös ezen jogviszonyban történő feladatellátás:

- ha az orvos egy nagyobb egészségügyi szolgáltatónál, pl. magánkórháznál, vagy több szolgáltatást kínáló nagyobb magánrendelőben praktizál hetente 1-2 alkalommal, pár óras időtartamban,
- az ott meglévő infrastruktúrát használja (tárgyi eszköz és asszisztencia),
- nem kíván maga időt és energiát fordítani a saját praxis engedélyeztetésére (akár azért mert annak nincsenek meg önállóan a személyi- és tárgyi feltételei),
- nem kíván saját maga felelősségbiztosítást kötni,
- az orvos nem kívánja maga az ellátáshoz szükséges eszközöket beszerezni, azokat fenntartani és üzemeltetni,
- összességében nem szeretne egy vállalkozással szükségszerűen együtt járó adminisztrációval foglalkozni.

fióktelephelyet.

Az egyéni vállalkozói tevékenység megkezdésének feltétele, hogy az erre irányuló szándékáról a természetes személy kérelmező a nyilvántartást vezető szervhez (Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatala – www.kekkh.gov.hu) bejelentést nyújtson be.

A bejelentés formanyomtatvány kitöltésével, díj- és illetékfizetés mentesen megtehető személyesen bármely Okmányirodában, vagy elektronikus úton regisztrációt követően az ügyfélkapun keresztül.

Egyéni egészségügyi vállalkozás

Az egyéni egészségügyi vállalkozó, érvényes és hatályos működési engedély és felelősségbiztosítási szerződés birtokában, a saját nevében és kockázatára nyújtja a működési engedélyben meghatározott egészségügyi szakmákhoz tartozó szolgáltatásokat.

Az egyéni egészségügyi vállalkozó köteles személyesen közreműködni az egészségügyi szolgáltató tevékenység folytatásában, és személyesen kell rendelkeznie az engedélyezett szakma folytatásához szükséges egészségügyi szakképesítéssel. Az egyéni egészségügyi vállalkozó a munkaviszonyra vonatkozó szabályok szerint alkalmazottat foglalkoztathat. Az egyéni egészségügyi vállalkozó által alkalmazott szakirányú szakképesítéssel nem rendelkező személy egészségügyi szolgáltató tevékenységet csak akkor végezhet, ha szakmai tevékenységének közvetlen irányítását az egyéni egészségügyi vállalkozó vagy az általa alkalmazott megfelelő szakképesítéssel rendelkező személy látja el.

Egyéni vállalkozás

Egyéni vállalkozás keretében, amennyiben az ahhoz szükséges személyi és tárgyi feltételek rendelkezésre állnak, minden olyan egészségügyi tevékenység végezhe-

tő, amelynek végzését külön törvény nem korlátozza, illetve amely kapcsán külön jogszabály nem nevesíti a feladatot ellátó konkrét egészségügyi szolgáltatót (pl. terhesség-megszakítás esetében).

Az egyéni egészségügyi vállalkozás folytatásához szükséges szakképesítés meglétét a működési engedélyezés gyakorlatának általános feltételeiről, valamint a működési engedélyezési eljárásról 196/2003. (VII. 15.) Korm. rendelet szabályozza.

Kinek lehet előnyös ezen jogviszonyban történő feladatellátás:

- aki saját maga vállalkozóként kívánja a tevékenységet folytatni, ennek minden felelősségével és szabadságával együtt,
- aki a feladat ellátása során a szakmai szabályok keretei között kizárólag a maga ura, szakmai felettes nélkül végzi tevékenységét,
- maga választja és teremti meg a tevékenység végzéséhez szükséges tárgyi és személyi feltételeket,
- vállalja a tevékenységgel együtt járó adminisztrációs feladatokat.

Egyéni cég

Az egyéni vállalkozó az egyéni vállalkozóról és az egyéni cégről szóló 2009. évi CXV. törvény vonatkozó rendelkezése szerint közjegyző által készített közokiratba vagy ügyvéd ál-

A jogszabály jelenleg nem ír elő minimum összegű vagyoni hozzájárulást közkereseti társaság és betéti társaság a társaság alapításához. Javasolt olyan tőkével megalapítani a társaságot, mely a működés megindításainak költségeire fedezetet nyújt.

tal ellenjegyzett magánokiratba foglalt alapító okirat elfogadását követően kérheti jogi személyiséggel nem ren-

delkező jogalanyként, egyéni cégment a cégnyilvántartásba történő bejegyzését.

Az egyéni cég tőkéjéből a tag javára - a tagsági jogviszonyra figyelemmel - kifizetést a gazdasági társaságokról szóló törvény a korlátolt felelősségű társaságokra vonatkozó szabályai szerint lehet teljesíteni. Az egyéni cég tartozásaiért az alapítója korlátlan felelősséggel tartozik.

Az egyéni cég bejegyzése 15.000.-Ft illetékköltséggel jár.

Az egyéni vállalkozó és az egyéni cég tagja a tevékenységével összefüggésben harmadik személynek okozott

kárért teljes anyagi felelősséggel tartozik.

Társas vállalkozás

Az egészségügyi szolgáltatás ezen jogi keretek közötti folytatása jellemzően akkor indokolt, ha több egészségügyi dolgozó kíván tartósan, intézményes keretek között együtt dolgozni, illetve az orvos adózási szempontból választja ezen működési formát.

Az egészségügyi tevékenység társas vállalkozás tagjaként történő végzésére vonatkozó feltételek gyakorlatilag megegyeznek az egyéni vállalkozóval szemben támasztott követelmények-

kel azzal, hogy míg az egyéni vállalkozó szükségképpen csak megfelelő szakképesítéssel rendelkező személy lehet, addig a társas vállalkozás tagjaként a vállalkozás nevében és felelősségére - megfelelő képesítéssel rendelkező egészségügyi dolgozó által nyújtott ellátásban - a társas vállalkozás tagja - hasonlóan az alkalmazott dolgozóhoz - közreműködhet.

Képesítéshez kötött tevékenységet gazdasági társaság csak akkor folytathat, ha legalább egy olyan személyt „foglalkoztat”, aki a jogszabálynak megfelelő képesítéssel rendelkezik. Ez a személy lehet mindenképpen a társaság tagja, illetve munkavállalója. A törvény azonban lehetővé teszi, hogy nemcsak munkaszerződés, hanem a

társasággal (tehát nem a társaság tagjával) kötött tartós polgári jogi szerződés alapján tevékenykedő is eleget tehesen a képesítési követelménynek. E polgári jogi szerződés elsősorban vállalkozási vagy megbízási szerződés lehet, de a törvény nem zárja ki más típusú, szerződés megkötését sem.

A társas vállalkozások formáival, elnevezéseikkel már nyilvánvalóan mindenki találkozott, de nem biztos, hogy az egyes jogalanyok közötti különbséggel tisztában van.

Minden társas vállalkozás létesítő okiratában fel kell tüntetni a végezni kívánt tevékenységeknek a gazdasági tevékenységek egységes ágazati osztályozási rendszeréről szóló TEÁOR 2008. szerinti besorolását (pl. 86.21 Általános járóbeteg-ellátás, 86.22 Szakorvosi járóbeteg-ellátás, 86.23 Fogorvosi járóbeteg-ellátás, 86.90 Egyéb humán-egészségügyi ellátás)

A jelenleg hatályos szabályozás szerint jogi személyiséggel nem rendelkező társaságok a közkereseti társaság és a betéti társaság, melyek alapításához legalább két személy szükséges.

A jogszabály jelenleg nem ír elő minimum összegű vagyoni hozzájárulást közkereseti társaság és betéti társaság a társaság alapításához. Javasolt azonban olyan tőkével megalapítani a társaságot, mely a működés megindításainak költségeire fedezetet nyújt.

Ha a társasági szerződés eltérően nem rendelkezik, a nyereség és a veszteség a tagok között a vagyoni hozzájárulásuk arányában oszlik meg. A közkereseti társaság és a betéti társaság legfőbb szerve a tagok gyűlése, amelynek tevékenységében való részvétel lehetőségét valamennyi tag számára biztosítani kell. Ha a társasági szerződés eltérően nem rendelkezik, a társaságok üzletvezetésére mindegyik tag időbeli korlátozás nélkül jogosult.

Formák és különbségek

Az egyik legfőbb különbség a két társasági forma között, hogy a köz-

kereseti társaság esetében a társaság kötelezettségeiért elsősorban a társaság felel a vagyonnal. Ha a társasági vagyon a követelést nem fedezi, a társaság kötelezettségeiért a tagok saját vagyonukkal korlátlanul és egyetemlegesen felelnek.

Ezzel szemben a betéti társaságnál legalább egy tag (az ún. beltág) felelőssége a társasági vagyon által nem fedezett kötelezettségeiért korlátlan és a többi beltaggal egyetemleges, míg legalább egy másik tag (az ún. kültág) csak a társasági szerződésben vállalt vagyoni betétje szolgáltatására köteles, a társaság kötelezettségeiért azonban - a törvényben meghatározott ki-

vétellel - nem felel.

Ezen társasági formákban való munkavégzés a tagok részéről ún. személyes közreműködés keretében történik, mely nem minősül a társasággal létesített munkaviszonynak. A társaság munkaviszonyt csak olyan személlyel létesíthet, amely nem tagja, pl. asszisztenssel.

Közkereseti társaság és betéti társaság alapítása jelenleg egyszerűsített eljárás keretében 25.000.-Ft illetékköltséggel, illetve kb. 25-50eFt+ÁFA közötti ügyvédi munkadíj költséggel jár.

A korlátolt felelősségű társaság olyan gazdasági társaság, amely előre meg-

határozott összegű törzsbetétekből álló törzstőkével (jegyzett tőkével) alakul, és amelynél a tag kötelezettsége a társasággal szemben csak törzsbetéteinek szolgáltatására és a társasági szerződésben esetleg megállapított egyéb vagyoni hozzájárulás szolgáltatására terjed ki.

A társaság kötelezettségeiért - törvényben meghatározott kivétellel - a tag nem felel. Korlátolt felelősségű társaságot egy személy is alapíthat.

Jelenleg minimum 500.000.-Ft összegű törzstőkével lehetséges korlátolt felelősségű társaságot alapítani azzal, hogy egy tag törzsbetéte nem lehet kevesebb 100.000.-Ft-nál.

A törzstőke összetétele készpénz és nem pénzbeli hozzájárulás (ún. apport) lehet. Az apport lehet a vállalkozás rendelkezésére bocsátott forgalomképes dolog (pl. számítógép, orvosi műszer, stb.) vagy jog (pl. bérleti jog, szabadalmi jog, stb.), melynek értékét a tagok határozzák meg, de valós értékén felülértékelni nem szabad.

A társaság legfőbb szerve a taggyűlés, ahol fő szabály szerint a tagok vagyoni részesedésük arányában rendelkeznek szavazati joggal. A tagok a társaság nyereségéből fő szabály szerint szintén törzsbetétiük arányában részesülnek.

A korlátolt felelősségű társaság képviselőjét, ügyvezetését a tagok közül, vagy a társaságon kívülről választott egy, vagy több személy, önálló vagy együttes aláírási joggal látja el.

A korlátolt felelősségű társaság tagjai - a társasági szerződés ellenkező rendelkezése hiányában - nem kötelesek a társaság tevékenységében személyesen közreműködni, kötelezettségük csak a törzsbetétiük szolgáltatására irányul.

Amennyiben a tagok a korlátolt felelősségű társaságban személyesen kívánnak munkát végezni, akkor ezt munkaviszony, polgári jogi jogviszony (megbízás) vagy ún. mellékszolgáltatás keretében tehetik.

A mellékszolgáltatás kifejezetten társasági jogi intézmény, lehet valamilyen

vagyontárgynak a szolgáltatása vagy személyes közreműködésnek a vállalása, bármelyikről is van szó, valamilyen módon vagyoni értékű szolgáltatást jelent a társaság részére. A mellékszolgáltatásért, ha a társasági szerződés így rendelkezik, a tagot külön díjazás illelheti meg.

A társaságnak a tagjával kötött munkaszerződéshez és megbízási szerződéshez be kell szereznie a taggyűlés jóváhagyását.

A tag a személyes közreműködésért kapott javadalmazáson kívül a társaság tárgyevi adózott eredményből osztalék is megilleti.

Korlátolt felelősségű társaság alapítása jelenleg egyszerűsített eljárás keretében 50.000.-Ft illetékköltséggel, illetve kb. 35-60eFt+ÁFA közötti ügyvédi munkadíj költséggel jár.

(A részvénytársaság társasági forma bemutatását most mellőzzük, mert ezen jogalany nem jellemző a magánorvosi praxisban.)

KERETESSSSSSSS

Bármely jogviszonyban kerüljön sor az egészségügyi szolgáltatás nyújtására, az abban működő személyeket a betegek ellátása érdekében fokozott együttműködési kötelezettség terheli.

Az egészségügyi tevékenység ellátása során okozott károk megtérítéséért való felelősség kérdése differenciált a tevékenység végzésére irányuló jogviszony és az ellátásban közreműködő személyek szerint.

Kinek lehet előnyös a társas vállalkozás?

Kinek lehet előnyös a társas vállalkozás keretében történő feladatellátás:

- aki tevékenységet a tagok által meghatározott társasági szervezeti keretek között kívánja folytatni,
- személyes munkavégzése mellett a többi tag által is „megtermelt” nyereségből is kíván részesedni,
- a tagok tevékenysége eszköz, anyag, létszám igényes, melynek feltételeit több tag együttesen könnyebben tudja biztosítani,
- előnyösebb pozíció szolgáltatások vásárlása esetén (pl. felelősségbiztosítás),
- a kívüljáró felé egységes fellépés, „brand” kialakítás lehetősége,
- a társas vállalkozás adózása bizonyos esetekben kedvezőbb, mint az egyéni vállalkozó adózása

Az orvos és a beteg – az egészségügyi szolgáltató és a páciens – kapcsolata alapvető, lényegi elemeiben polgári jogi szerződéses jogviszony, amelyet az igénybevevő erre irányuló szándéka, ráutaló magatartása hozza létre.

A klasszikus szerződési vonások világosabban mutatkoznak meg a magánorvosi szolgáltatások körében (például fogorvos, magánrendelés), az egészségügyi ellátórendszer viszonyai között igénybevevett orvosi szolgáltatások azonban alapvetően, lényegüket tekintve ugyancsak polgári jogi szer-

ződésen alapulnak.

Az egészségügyi tevékenységgel összefüggésben okozott kár megtérítése ezért főszabály szerint a Ptk. szerződésszegésre vonatkozó általános szabályai szerint történik.

A munkaviszonyban, alkalmazottként eljáró orvos károkozásáért a károsult harmadik személy irányában az egészségügyi intézmény a Ptk. 348. § alapján felel. Az egészségügyi intézmény adott esetben a munkajogi szabályok figyelembevételével megtérítési igényt érvényesíthet a tényleges károkozó orvossal szemben.

Ha azonban a szabadfoglalkozású (egyéni vállalkozó) orvossal – amint az gyakori – a kórház megbízási szerződést köt, vagy az orvosok gazdasági társaságot (kft.) alapítva a kórházzal kötött megbízási szerződés alapján járnak el, károkozás esetén a Ptk. 350. §-a az irányadó, azaz ezen személyek felelőssége főszabály szerint egyetemleges. ■

DR. VARGA ANTAL
ÜGVEĐ